

Metakognitiv trening (MCT)

MCT 1 A – Attribution - Å klandre og å ta æren

© Moritz, Woodward & Vaskinn (1|22)

www.uke.de/mct

Bruken av bilder i denne modulen skjer etter samtykke fra artist/opphavsrettshaver. Se slutten av presentasjonen for detaljer (artist, tittel).

Attribusjon: å klandre og å ta æren

Attribusjon = å trekke slutninger om årsaker til hendelser (å klandre noen eller ta æren for noe)

Attribusjon: å klandre og å ta æren

Attribusjon = å trekke slutninger om årsaker til hendelser (å klandre noen eller ta æren for noe)

Vi overser ofte at samme hendelse kan ha svært forskjellige årsaker.

Attribusjon: å klandre og å ta æren

Attribusjon = å trekke slutninger om årsaker til hendelser (å klandre noen eller ta æren for noe)

Vi overser ofte at samme hendelse kan ha svært forskjellige årsaker.

Hvilke årsaker kan ha bidratt til den følgende situasjonen?

Du har en avtale med en venn, men han dukker ikke opp.

Forklaringer

Hvorfor holdt ikke din venn det han lovet deg?

Mulige årsaker til denne atferden...

???

Forklaringer

Hvorfor holdt ikke din venn det han lovet deg?

Mulige årsaker til denne atferden...

- Jeg er ikke viktig for han. Han ville ikke ha våget å gjøre dette mot noen andre.
- Han er glemsom – han glemte bare tiden.
- Bilen hans brøt sammen.

Forklaringer

Hvorfor holdt ikke din venn det han lovet deg?

Mulige årsaker til denne atferden...

... jeg Jeg er ikke viktig for han.

... andre Han er glemsom – han glemte bare tiden.

... en situasjon eller Bilen hans brøt sammen.
en tilfeldighet

Å klandre og å ta æren

Som eksempelet viser kan en hendelse ha mange forskjellige årsaker.

Oftest er det flere faktorer som bidrar til en situasjon.

Likevel foretrekker mange mennesker kun ett aspekt (f.eks. å klandre andre og ikke seg selv - eller motsatt).

Du skrives ut fra sykehuset selv om du ikke føler deg noe bedre.

Forklaringer...

...jeg

...andre

...en situasjon eller tilfeldighet

Du skrives ut fra sykehuset selv om du ikke føler deg noe bedre.

Forklaringer...

... jeg:

(kan til en viss grad endres)

- Jeg var ikke motivert for forandring
- Jeg trodde ikke at jeg kunne bli bedre

(vanskeligere å endre)

- Jeg kan ikke kureres
- Jeg har *dårlige gener*

... andre:

- De ansatte brydde seg ikke om meg.

... en situasjon eller tilfeldighet:

- Kanskje kunne jeg ha blitt bedre hvis jeg ikke hadde måtte dele rom med en annen pasient.
- Jeg hadde blitt bedre hvis sykehuset hadde hatt flere ressurser
- Noen ganger tar det lang tid å bli bedre

Du skrives ut fra sykehuset selv om du ikke føler deg noe bedre.

Forklaringer...

... jeg:

(kan til en viss grad endres)

- Jeg var ikke motivert for forandring
- Jeg trodde ikke at jeg kunne bli bedre

(vanskeligere å endre)

- Jeg kan ikke kureres
- Jeg har *dårlige gener*

... andre:

- De ansatte brydde seg ikke om meg.

... en situasjon eller tilfeldighet:

- Kanskje kunne jeg ha blitt bedre hvis jeg ikke hadde måtte dele rom med en annen pasient.
- Jeg hadde blitt bedre hvis sykehuset hadde hatt flere ressurser
- Noen ganger tar det lang tid å bli bedre

Advarsel: ensidige forklaringer!

Du skrives ut fra sykehuset selv om du ikke føler deg noe bedre.

Prøv å tenke ut noen forklaringer som innebærer flere årsaker (slik som andre, situasjonen eller meg selv)

???

???

???

Du skrives ut fra sykehuset selv om du ikke føler deg noe bedre.

Prøv å tenke ut noen forklaringer som innebærer flere årsaker (slik som andre, situasjonen eller meg selv)

- “Personalet hadde ikke så god tid, men jeg kunne ha spurt etter mer hjelp og jeg burde ha deltatt i gruppeterapien oftere. Det kan være derfor sykehusoppholdet ikke ble så bra som det kunne ha vært.”
- “Kanskje jeg skulle være mer tålmodig når det gjelder min egen bedringsprosess. Jeg er sikker på at jeg i fremtiden vil få hjelp av dyktige helsearbeidere.”

Effekt av ulike attribusjonsstiler på negative hendelser!

Hvis du hadde spilt bedre, hadde ikke det andre laget skåret mål.

<p>Selv-attribusjon</p> <p>(f.eks. “Det var faktisk min feil. Jeg skylder supporterne en unnskyldning!”)</p>	<p>Ulempe: ???</p> <p>Fordel: ???</p>
<p>Attribusjon til andre/situasjon</p> <p>(f.eks. “Men hvor var keeperen hen?”; “Alt kan skje i fotball.”)</p>	<p>Ulempe: ???</p> <p>Fordel: ???</p>

Effekt av ulike attribusjonsstiler på negative hendelser!

Hvis du hadde spilt bedre, hadde ikke det andre laget skåret mål.

Selv-attribusjon

(f.eks. “Det var faktisk min feil. Jeg skylder supporterne en unnskyldning!”)

Ulempe: reduserer troen på seg selv

Fordel: blir sett på som edelt å ta på seg ansvaret (god sportsånd)

Attribusjon til andre/situasjon

(f.eks. “Men hvor var keeperen hen?”; “Alt kan skje i fotball.”)

Ulempe: ???

Fordel: ???

Effekt av ulike attribusjonsstiler på negative hendelser!

Hvis du hadde spilt bedre, hadde ikke det andre laget skåret mål.

Selv-attribusjon

(f.eks. “Det var faktisk min feil. Jeg skylder supporterne en unnskyldning!”)

Ulempe: reduserer troen på seg selv

Fordel: blir sett på som edelt å ta på seg ansvaret (god sportsånd)

Attribusjon til andre/situasjon

(f.eks. “Men hvor var keeperen hen?”; “Alt kan skje i fotball.”)

Ulempe: det anses som uhøflig å skyelde på andre

Fordel: troen på seg selv trues eller reduseres ikke

Effekt av ulike attribusjonsstiler på negative hendelser!

Hvis du hadde spilt bedre, hadde ikke det andre laget skåret mål.

Mer balanserte responser (som kombinerer påvirkning fra seg selv, andre/situasjon; andre forklaringer):

???

???

???

Effekt av ulike attribusjonsstiler på negative hendelser!

Hvis du hadde spilt bedre, hadde ikke det andre laget skåret mål.

Mer balanserte responser (som kombinerer påvirkning fra seg selv, andre/situasjon; andre forklaringer):

“Jeg spilte dårlig i denne kampen, men jeg kommer til å spille bedre etterhvert. Husk at jeg forhindrede flere klare målsjanser”

“Andre dager kommer jeg til å spille bedre. Det vil også lagkameratene mine, så vi vinner forhåpentligvis kamper senere”

Effekt av ulike attribusjonsstiler på positive hendelser!

<p>Selv-attribusjon</p> <p>(f.eks. "Som du sa tidligere; jeg er usedvanlig dyktig.")</p>	<p>Ulempe: ???</p> <p>Fordel: ???</p>
<p>Attribusjon til andre/situasjon</p> <p>(f.eks. "Jeg kan takke mine læremestere og mine foreldre for alt.")</p>	<p>Ulempe: ???</p> <p>Fordel: ???</p>

Effekt av ulike attribusjonsstiler på positive hendelser!

Selv-attribusjon

(f.eks. "Som du sa tidligere; jeg er usedvanlig dyktig.")

Ulempe: selvskryt virker arrogant

Fordel: øker troen på seg selv

Attribusjon til andre/situasjon

(f.eks. "Jeg kan takke mine læremestere og mine foreldre for alt.")

Ulempe: ???

Fordel: ???

Effekt av ulike attribusjonsstiler på positive hendelser!

Selv-attribusjon

(f.eks. "Som du sa tidligere; jeg er usedvanlig dyktig.")

Ulempe: selvskryt virker arrogant

Fordel: øker troen på seg selv

Attribusjon til andre/situasjon

(f.eks. "Jeg kan takke mine læremestere og mine foreldre for alt.")

Ulempe: ved å bagatellisere det man har fått til reduseres troen på seg selv

Fordel: du oppfattes som beskjeden og som en ekte "lagspiller"

Effekt av ulike attribusjonsstiler på positive hendelser!

Gratulerer med prisen. Hvordan greide du det?

Mer balanserte responser (som kombinerer påvirkning fra seg selv, andre/situasjon; andre forklaringer):

???

???

???

Effekt av ulike attribusjonsstiler på positive hendelser!

Gratulerer med prisen. Hvordan greide du det?

Mer balanserte responser (som kombinerer påvirkning fra seg selv, andre/situasjon; andre forklaringer):

“Jeg er veldig stolt, men jeg vil også gjerne få takke mine foreldre og teamet mitt. Som Thomas Alva Edison en gang sa: genialitet er en prosent inspirasjon and nittini prosent hardt arbeid.”

Hvorfor gjør vi dette?

Forskning viser at mange personer med **depresjon** (men ikke alle!):

- har en tendens til å ta på seg skylden for feil
- har en tendens til å gi andre æren for suksess

Det kan føre til lav selvtillit!

Hvorfor gjør vi dette?

Forskning viser at mange personer med **vrangforestillinger** (men ikke alle!):

- har en tendens til å gi andre mennesker skylden for negative hendelser og feil
- har en tendens til å tenke at alle hendelser er utenfor deres kontroll

Spesielt den første attribusjonsstilen kan føre til mellommenneskelige problemer!

Hvordan ensidige attribusjoner gir feiltolkninger under psykose – eksempler

Hendelse	Forklaring under psykose	Andre forklaringer
Folk ler når du snakker.	Folk bryr seg egentlig ikke om hva jeg sier, de gjør bare narr av meg.	Ren tilfeldighet - noen andre fortalte en vits samtidig; folk liker din svarte humor.
Du har gått opp i vekt.	En gjerrig lege har foreskrevet billig medisin til meg.	Bivirkninger av medisiner forekommer, men mangel på aktivitet og usunt kosthold er andre mulige årsaker.
Sykkelen din er punktert.	Pøbler i nabolaget; de er ute etter meg.	Du glemte å pumpe sykkelen; spiker i dekket.

Har noen et personlig eksempel å komme med?

Attribusjonsstil

Mål med dagens time:

- Vurdere mulige årsaker til hendelser
- Ikke forhaste seg ved å akseptere kun en forklaring
- Diskutere konsekvensene av visse attribusjoner

Vi bør forsøke å være så realistiske som mulig i vårt hverdagsliv:

Vi bør ikke alltid klandre andre for våre feil og vi bør heller ikke alltid klandre oss selv når ting går galt.

Ekspeditøren gir tilbake hele prisen på varen.

Hvorfor gir ekspeditøren tilbake hele prisen på varen?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

Når du kommer inn i et rom slutter alle å snakke.

Hva kan ha forårsaket at folk sluttet å snakke da du kom inn i rommet?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

Noen sier at du ikke ser bra ut.

Hva fikk denne personen til å si dette?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

Du stryker på eksamen.

Hvorfor strøk du på eksamen?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

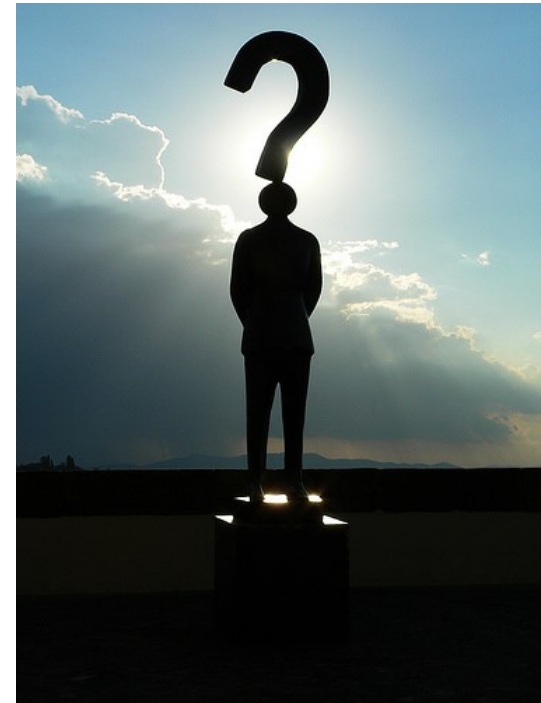
Kom med deres egne eksempler!

Hva kan ha ført til situasjonen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

En indre stemme forteller deg at at du ikke duger.

Årsaker...

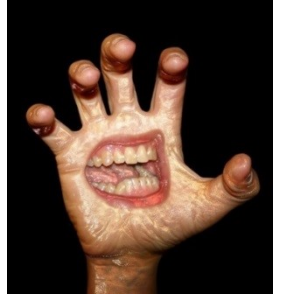
...du

...andre

...situasjon/omstendigheter

En indre stemme forteller deg at at du ikke duger.

Årsaker...

... du:

- “Dessverre klandrer jeg meg selv konstant. Det her ser ut til å være et slags skjult selvhat.”
- “Jeg er i ferd med å bli gal.”
- “Det virker som om det er noen andre som tenker dette. Men jeg vet godt at dette er mine egne tanker.”

... andre:

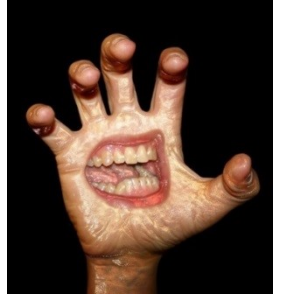
- “Det er noe som er plassert inn i hodet mitt – en chip.”
- “Jeg vet ikke hvordan dette skjedde, men det er noen andre som har tatt over kontrollen over tankene mine.”

... situasjon/omstendigheter:

- “Jeg er ganske stresset for tiden. Det er grunnen til at jeg opplever alt mye mer intenst, også tankene mine.”
- “Det suser i ørene mine etter at jeg har hørt på for høy musikk.”

En indre stemme forteller deg at at du ikke duger.

Psykose: den indre stemmen attribueres til andre personer/makter:

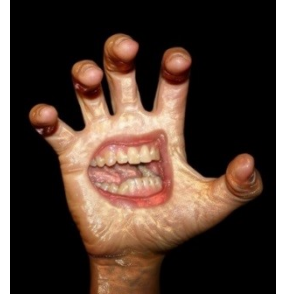
- “Noe er satt inn i hjernen min – en chip.”
- “Jeg vet ikke hvordan dette skjedde, men noen har tatt over kontrollen over tankene mine.”

Stemmehøring

Egne tanker eller fjernkontrollert?

For og mot

Hvorfor tror du stemmene du hører er noe som kommer utenfra?	Kan det kanskje være andre forklaringer for antagelsene på venstre side?
“Jeg kan høre det helt tydelig. Tankene mine, derimot, er helt lydløse!”	???
“Jeg kontrollerer ikke disse tankene her. Når jeg forsøker å motvirke dem, blir de verre. Det beviser at det virkelig er noen som ønsker å plage meg.”	???
“Jeg ville aldri hatt så onde tanker. Jeg kunne aldri skade noen. Likevel har jeg konstant disse aggressive tankene.”	???

Stemmehøring

Egne tanker eller fjernkontrollert?

For og mot

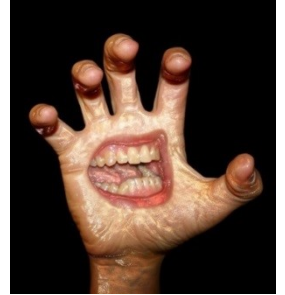
Hvorfor tror du stemmene du hører er noe som kommer utenfra?	Kan det kanskje være andre forklaringer for antagelsene på venstre side?
<p>“Jeg kan høre det helt tydelig. Tankene mine, derimot, er helt lydløse!”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omtrent 15-20% av normalbefolkningen hører av og til stemmer • Intense tanker kan noen ganger nesten høres (sanger du får på hjernen, grubling, høre en venns stemme mens man leser epost fra han eller henne)
<p>“Jeg kontrollerer ikke disse tankene her. Når jeg forsøker å motvirke dem, blir de verre. Det beviser at det virkelig er noen som ønsker å plage meg.”</p>	<p>???</p>
<p>“Jeg ville aldri hatt så onde tanker. Jeg kunne aldri skade noen. Likevel har jeg konstant disse aggressive tankene.”</p>	<p>???</p>

Stemmehøring

Egne tanker eller fjernkontrollert?

For og mot

Hvorfor tror du stemmene du hører er noe som kommer utenfra?	Kan det kanskje være andre forklaringer for antagelsene på venstre side?
<p>“Jeg kan høre det helt tydelig. Tankene mine, derimot, er helt lydløse!”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omtrent 15-20% av normalbefolkningen hører av og til stemmer • Intense tanker kan noen ganger nesten høres (sanger du får på hjernen, grubling, høre en venns stemme mens man leser epost fra han eller henne)
<p>“Jeg kontrollerer ikke disse tankene her. Når jeg forsøker å motvirke dem, blir de verre. Det beviser at det virkelig er noen som ønsker å plage meg.”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi kan ikke kontrollere tankene våre fullstendig hele tiden – i såfall ville vi ikke hatt ting som plutselige innfall eller inspirasjon, brainstorming eller grubling • Hvis vi prøver å motvirke tanker vil de automatisk bli sterkere → Eksperiment: Prøv å ikke tenk på tallet 8.... Du kommer ikke til å få det til. Tallet 8 vil dukke opp i hodet ditt oftere og mer intenst enn noen gang.
<p>“Jeg ville aldri hatt så onde tanker. Jeg kunne aldri skade noen. Likevel har jeg konstant disse aggressive tankene.”</p>	<p>???</p>

Stemmehøring

Egne tanker eller fjernkontrollert?

For og mot

Hvorfor tror du stemmene du hører er noe som kommer utenfra?	Kan det kanskje være andre forklaringer for antagelsene på venstre side?
<p>“Jeg kan høre det helt tydelig. Tankene mine, derimot, er helt lydløse!”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omtrent 15-20% av normalbefolkningen hører av og til stemmer • Intense tanker kan noen ganger nesten høres (sanger du får på hjernen, grubling, høre en venns stemme mens man leser epost fra han eller henne)
<p>“Jeg kontrollerer ikke disse tankene her. Når jeg forsøker å motvirke dem, blir de verre. Det beviser at det virkelig er noen som ønsker å plage meg.”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi kan ikke kontrollere tankene våre fullstendig hele tiden – i såfall ville vi ikke hatt ting som plutselige innfall eller inspirasjon, brainstorming eller grubling • Hvis vi prøver å motvirke tanker vil de automatisk bli sterkere → Eksperiment: Prøv å ikke tenk på tallet 8.... Du kommer ikke til å få det til. Tallet 8 vil dukke opp i hodet ditt oftere og mer intenst enn noen gang.
<p>“Jeg ville aldri hatt så onde tanker. Jeg kunne aldri skade noen. Likevel har jeg konstant disse aggressive tankene.”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi har ofte tanker som er motsatt av det vi vanligvis tenker. Tanker er ikke det samme som handling! 20% av normalbefolkningen har forbigående tanker om å ta livet sitt, men de gjør det ikke. Selv ovenfor mennesker vi er glade i, kjenner vi av og til aggresjon (f.eks. en mor og hennes gråtende barn).

Stemmehøring

Egne tanker eller fjernkontrollert?

For og mot

Forklaringen om at merkelige tanker på et eller annet vis kontrolleres utenfra (jernkontroll) frembringer mange flere spørsmål enn den besvarer, f.eks.:

- Er det teknisk mulig?
- Når og hvordan ble chipen plassert i hodet?
- Hvem er det som er interessert i å skade deg? Hvem har tiden og pengene til å gjøre det?
- Det er enklere måter å skade noen på. Hvorfor skulle man velge en så komplisert (og kanskje umulig) metode?

En venn inviterer deg på middag.

Hvorfor inviterte vennen din deg på middag?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

Du blir stoppet av politiet mens du kjører bil.

Hva er årsaken til at politiet stoppet bilen din?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

Du vinner i et spill.

Hvorfor vant du?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

Mens du går mot bilen din, legger du merke til en ripe i lakken.

Hva kan ha forårsaket ripen i lakken?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

Legen oppdager at du har høyt blodtrykk.

Hvorfor har du høyt blodtrykk?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

En venn nektet å hjelpe deg med å rydde på loftet.

Hvorfor nektet vennen din å hjelpe deg?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

En venn har overrasket deg med en gave.

Hvorfor har vennen din gitt deg en gave?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

En venn sier at du er dum.

Hva er grunnen til at vennen din sier dette?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

Babyen til naboen din begynner å gråte når du løfter den opp.

Hvorfor gråter babyen?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

En venn sier at han ikke respekterer deg.

Hvorfor sier vennen din dette?

Hva er hovedårsaken til denne hendelsen?

Du?

En annen person eller andre mennesker?

Omstendigheter eller tilfeldigheter?

Overføring til det virkelige liv

Læringsmål:

- Vurder alltid forskjellige faktorer som kan ha bidratt til en hendelse (dvs. deg selv/andre/omstendighetene).

Overføring til det virkelige liv

Læringsmål:

- Vurder alltid forskjellige faktorer som kan ha bidratt til en hendelse (dvs. deg selv/andre/omstendighetene).
- I hverdagslivet bør vi alltid forsøke å være så realistiske som mulig:
Det er ikke berettiget *alltid* å klandre andre, like lite som det ikke *alltid* er vår egen feil når ting går galt.

Overføring til det virkelige liv

Læringsmål:

- Vurder alltid forskjellige faktorer som kan ha bidratt til en hendelse (dvs. deg selv/andre/omstendighetene).
- I hverdagslivet bør vi alltid forsøke å være så realistiske som mulig:
Det er ikke berettiget *alltid* å klandre andre, like lite som det ikke *alltid* er vår egen feil når ting går galt.
- Vanligvis er det mange faktorer som bidrar til en hendelse.

Hva har dette med psykose å gjøre?

Mange personer med psykose har en tendens til å forklare *komplekse* hendelser med en enkelt årsak. Noen ganger klandres andre for ens egne feil.

Eksempel I: Kristin snubler ofte.

Hennes oppfatning: Onkelen hennes forårsaker dette ved å sende elektriske signaler via elektroder i hodet hennes.

Alternativ forklaring: Hun har en infeksjon i øret som påvirker balansen hennes. I tillegg har det regnet i ukesvis og gatene er veldig våte.

Hva har dette med psykose å gjøre?

Andre ganger har andre mennesker *delvis* skyld, men andre viktige faktorer må også tas med i betraktningen.

Eksempel II: Pål har et psykotisk tilbakefall!

Hans oppfatning: Tilbakefallet skyldes påtrengende tanker om grusomme barndomsminner; han ble ofte slått som barn.

Alternativ forklaring: Det kan være en årsak, men det er også andre faktorer: Pål sluttet å ta medisiner sine og han hadde en krangel på jobben som gjorde at han er redd for å miste jobben sin.

Takk for oppmerksomheten!

For trenere:

Vennligst dele ut regneark. Introduser vår app COGITO (last ned gratis).

www.uke.de/mct_app

Pictures used in this module are reproduced with indirect (creative commons license) or direct permission of the artists listed below, for which we would like to express our gratitude! A full list can be obtained via www.uke.de/mct. If we have involuntarily breached copyright, please accept our apologies. In this case, we kindly ask creators for their permission to use their work under the “fair use” policy.

Die in diesem Modul verwendeten Bilder wurden mit der indirekten (creative commons Lizenz) oder direkten Zustimmung der untenstehenden Künstler reproduziert, wofür wir uns herzlich bedanken möchten! Eine vollständige Liste ist hinterlegt auf www.uke.de/mkt. Sollten wir unbeabsichtigt gegen das Urheberrecht verstoßen haben, so bitten wir dies vielmals zu entschuldigen und bitten nachträglich um die Verwendungserlaubnis.

Name Photographer/Artist Name Fotograf/Künstler	Source/ Quelle	Picture Name/ Name des Bildes	CC = used with corresponding creative commons license; PP = used with personal permission of artist CC = genutzt unter creative commons Lizenz, PP = verwendet mit persönlicher Zustimmung des Künstlers	Description/Kurzbeschreibung
Sabine Sperber	---	---	Produced for the MCT/Anfertigung für das MKT; © Arbeitsgruppe Neuropsychologie	Shadowchaser/Schattenverfolgung
Benny-Kristin Fischer	---	---	Produced for the MCT/Anfertigung für das MKT; © Arbeitsgruppe Neuropsychologie	various motives: soccerplayer, award ceremony/ Motive: Fußballer, Preisverleihung
Ethnocentrics	flickr	Beijing-Trading	CC	Claim (of shoes)/Schuhreklamation
Brett L.	flickr	The quiet room - 1 of 3	CC	When you enter the room everyone turns silent/ Leute verstummen beim Betreten des Raumes
Todd Rieth	flickr	Lipstick	PP	Critical look in the mirror/Kritischer Blick in den Spiegel
avdgaag	flickr	Marking	CC	Failing an exam/Sie fallen durch eine Prüfung
Heidi Wittwer	fotocommunity	schreiende Hand	PP	Screaming hand/Schreiende Hand
Erwyn van der Meer	flickr	Diner at Chateau de Violet	CC	A friend invites you for dinner (plate with food)/ Jemand lädt sie zum Essen ein (Menü)
Kambiz Kamrani	flickr	Bored Traffic Man	CC	A policeman stops a car on the street/Polizist stoppt Auto auf der Landstraße
Jochen Schmidt-Oem	fotocommunity	Zocker	PP	Win in a gamble (dice, clock, money)/ Sie gewinnen im Spiel

Pictures used in this module are reproduced with indirect (creative commons license) or direct permission of the artists listed below, for which we would like to express our gratitude! A full list can be obtained via www.uke.de/mkt. If we have involuntarily breached copyright, please accept our apologies. In this case, we kindly ask creators for their permission to use their work under the “fair use” policy.

Die in diesem Modul verwendeten Bilder wurden mit der indirekten (creative commons Lizenz) oder direkten Zustimmung der untenstehenden Künstler reproduziert, wofür wir uns herzlich bedanken möchten! Eine vollständige Liste ist hinterlegt auf www.uke.de/mkt. Sollten wir unbeabsichtigt gegen das Urheberrecht verstoßen haben, so bitten wir dies vielmals zu entschuldigen und bitten nachträglich um die Verwendungserlaubnis.

Name Photographer/Artist Name Fotograf/Künstler	Source/ Quelle	Picture Name/ Name des Bildes	CC = used with corresponding creative commons license; PP = used with personal permission of artist CC = genutzt unter creative commons Lizenz, PP = verwendet mit persönlicher Zustimmung des Künstlers	Description/Kurzbeschreibung
robertrazblog	flickr	02-07-06_1728	CC	Scratch/Kratzer am Auto
haysophie	flickr	DSCN3940	CC	Taking the blood pressure/Blutdruckmessung
Katrin Ze.	fotocommunity	enttäuscht	PP	A friend refused to help you with your work/Eine Bekannte hat sich geweigert ihnen bei der Arbeit zu helfen
penmachine	flickr	Big Presents	CC	Presents/Geschenke
Simon Pais-Thomas	flickr	Stupid Me	CC	A friend says you are stupid (black/white, portrait of a man)/Jemand findet Sie dumm
valentinapowers	flickr	Cry Baby	CC	Crying baby/Schreiendes Baby
Heidi Wittwer	fotocommunity	He Du! Gewalt ist keine Lösung	CC	Respect (two fists)/Respekt (zwei Fäuste)